

Kvalitetskontrollen av regnskapsførere for 2015:

Etterlever regnskapsførererlov og god regnskapsføringsskikk

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Trond Kjetil Rogstad
Fagsjef kvalitetskontroll Revisorforeningen

Om kvalitetskontrollen av autoriserte regnskapsførere

Tilsynet med autoriserte regnskapsførere er i Norge tillagt Finanstilsynet, jf. finansstilsynsloven § 1 første ledd nr. 19. I 2012 inngikk Den norske Revisorforening og Finanstilsynet avtale om samarbeid om kvalitetskontroll av autoriserte regnskapsførere. Fra og med 2013 er Revisorforeningens kvalitetskontroll av medlemmer som er autoriserte regnskapsførere, innført som en fast ordning. Finanstilsynet bygger sin kvalitetskontroll på den kontrollen som Revisorforeningen utfører av sine medlemmer.

Kvalitetskontrollen for 2015 viser at de kontrollerte regnskapsførerne som har hatt stedlige kontroller i det alt vesentlige etterlever regnskapsførererloven og god regnskapsføringsskikk.

I gjennomsnitt etterlever medlemmer som kun driver med regnskapsføring kravene til god regnskapsføringsskikk i større grad enn de revisorene som driver med regnskapsføring i tillegg til revisjon.

Utvalget og omfanget av kontrollen

Medlemmer som ble valgt ut for kvalitetskontroll av revisjon og som i tillegg drev regnskapsførervirksomhet, ble også valgt ut for kvalitetskontroll av sin regnskapsførervirksomhet i 2015. Noen av regnskapsførervirksomhetene som ble plukket ut for kontroll, hadde også medlemskap i Regnskap Norge, og valgte sistnevnte som kontrollerende forening. Alle autoriserte regnskapsførere i de utvalgte regnskapsførervirksomhetene, som er aktive i regn-

skapsførervirksomheten, ble omfattet av kontrollen, også de som ikke er medlemmer av DnR.

I 2015 ble det gjennomført stedlige kontroller av 26 autoriserte regnskapsførere i ni regnskapsførervirksomheter. For regnskapsførervirksomheter med liten aktivitet målt i tidsbruk, har vi gjennomført dokumentbaserte kontroller. De dokumentbaserte kontrollene omfatter 33 regnskapsførervirksomheter med til sammen 59 autoriserte regnskapsførere. Fire av de stedlige kontrollene var oppfølgingskontroller fra 2014.

Totalt er det gjennomført kontroller av 42 regnskapsførerselskaper/-foretak og 85 autoriserte regnskapsførere i 2015.

Resultat av kontrollene i 2015

Oversikt over resultater av utførte stedlige kontroller

	2015		2014	
	Antall	%	Antall	%
Godkjent	18	69,2	13	43,3
Godkjent med forbedringer	4	15,4	13	43,3
Handlingsplan og ny kontroll	3	11,5	4	13,4
Oversendt styret i DnR	1	3,9	0	
Totalt utførte kontroller	26	100	30	100

Av totalt 26 utførte kontroller var det fire oppfølgingskontroller. Alle fire ble godkjent under årets kontroll, hvorav to med forbedringer.

Oversikt over resultater av utførte dokumentbaserte kontroller

	2015			
	Antall virksomheter	%	Antall autoriserte	Herav mangler i etterutdanning
Godkjent	10	30,3	18	0
Godkjent med forbedringer	20	60,6	38	0
Ny kontroll/oppfølging av pålagte tiltak	0	0	0	0
Oversendt styret i DnR	3	9,1	3	3
Utførte ordinære kontroller	33	100	59	3

	2014			
	Antall virksomheter	%	Antall autoriserte	Herav mangler i etterutdanning
Godkjent	30	54,5	51	2
Godkjent med forbedringer	18	32,7	9	2
Ny kontroll/oppfølging av pålagte tiltak	7	12,7	9	2
Oversendt styret i DnR	0	0	0	0
Utførte ordinære kontroller	55	100	89	7

Tre av de kontrollerte i 2015 hadde ikke tilstrekkelig etterutdanning for perioden 2012–2014. Kravene til etterutdanning, for disse tre, var dog oppfylt for perioden 2013–2015.

Funn i årets kvalitetskontroll

Generelt

De medlemmene som kun driver med regnskapsføring, etterlever god regnskapsføringsskikk i høyere grad enn de revisorene som driver med regnskapsføring i tillegg til revisjon. Kvalitetskontrollutvalgets inntrykk er at kunnskapen om regler for god regnskapsføringsskikk er mer omfattende hos disse medlemmene enn hos de øvrige kontrollerte. Samtlige i denne gruppen har fått godkjent/godkjent med forbedringer som resultat på kontrollen av regnskapsførervirksomheten, herunder for utføringen av regnskapsføreroppdragene.

Stedlige kontroller

De kontrollerte regnskapsførerne som har hatt stedlige kontroller, etterlever i det alt vesentligste regnskapsførerloven og god regnskapsføringsskikk. Noen funn som kan nevnes fra disse kontrollene er:

- manglende avstemming av nødvendige kontoer i forbindelse med årsavslutningen,
- manglende rutiner for å vurdere og dokumentere de av kundenes interne rutiner som kan ha betydning for oppdraget,
- Manglende kontrollspor for utført kvalitetskontroll for utført kontroll gjennom året og overordnet kvalitetskontroll
- manglende skriftlig bekreftelse fra de ansatte om at de har gjennomgått det etiske regelverket og hvitvaskingsrutinene
- manglende dokumentasjon av overordnet intern kontroll på oppdragsnivå,
- utarbeider ikke periodiske regnskapsrapporter,
- manglende eller mangelfulle oppdragsavtaler,
- ikke gjennomført risikovurdering i henhold til forskrift om risiko og internkontroll, og
- kommuniserer ikke lovbrudd eller andre forhold til oppdragsgiver.

Tre av de kontrollerte får ny kontroll av regnskapsførervirksomheten i 2016. Noen av de vesentligste feilene og manglene som er funnet i disse kontrollene, er:

- På de løpende oppdragene foreligger det ikke dokumentasjon av selskapets interne rutiner.
- Manglende rutiner for å vurdere og dokumentere de av kundenes interne rutiner som kan ha betydning for oppdraget.
- Ivaretar ikke kravet om spesifisering av pliktig regnskapsrapportering.
- Ikke dokumentert avstemming av hovedbokskonti.
- Ikke gjennomført intern kvalitetskontroll.
- Ikke gjennomført risikovurdering etter forskrift om risikostyring og internkontroll.

- Ikke utarbeidet tilfredsstillende rutiner som sikrer etterlevelse av hvitvaskingsreglene.
- Manglende eller mangelfulle oppdragsavtaler.
- Kommuniserer ikke lovbrudd eller andre forhold til oppdragsgiver.

Én av de kontrollerte ble oversendt til styret pga. manglende etterutdanning.

Dokumentbaserte kontroller

For de autoriserte regnskapsførervirksomhetene som har hatt dokumentbaserte kontroller, utfører de fleste i hovedsak årsoppgjørsoppdrag. Etter kvalitetskontrollutvalgets oppfatning er det fortsatt mye uvitenhet og usikkerhet i forhold til hva som er god regnskapsføringsskikk for denne typen oppdrag, og det er avdekket en del mangler. Kvalitetskontrollutvalget har heller ikke i år bedømt disse manglene veldig strengt, men i stedet prioritert å gi god veiledning om regelverket i brevene som er skrevet til de kontrollerte. For de autoriserte regnskapsførerne som både utfører løpende bokføringsoppdrag og årsoppgjørsoppdrag, synes kunnskapen om og etterlevelsen av god regnskapsføringsskikk generelt å være bedre. Kvalitetskontrollutvalget mener det er behov for ytterligere faglig informasjon og veiledning om regnskapsførerregelverket og god regnskapsføringsskikk, og særlig for årsoppgjørsoppdrag.

Styret har vedtatt at alle som ikke tilfredstilte kravene til etterutdanning, fra og med 2015 skal oversendes styret for videre oppfølging.

Dette har medført at antall saker oversendt til styret for 2015 er tre mot null i fjor. Samtlige tre har blitt videresendt til Finanstilsynet for videre behandling.

Regnskap

Gjennomføringen av de dokumentbaserte kontrollene er tidkrevende, i stor grad på grunn av mangler og feil i dokumentasjonen av etterutdanningen, selv om det er registrert en forbedring etter at medlemmene nå får en bedre dokumentasjon på etterutdanning fra DnRs hjemmeside.

Noen andre funn som kan nevnes fra de dokumentbaserte kontrollene er:

- Ikke utarbeidet tilfredsstillende rutiner som sikrer etterlevelse av hvitvaskingsreglene.
- Manglende opplysning i årsberetningen om at regnskapsføring er et av selskapets virksomhetsområder.
- Manglende eller mangelfulle oppdragsavtaler.
- Manglende uttalelser ved skifte av regnskapsfører, fra tidligere regnskapsfører.
- Ikke gjennomført risikovurdering i henhold til forskrift om risiko og internkontroll.
- Kommuniserer ikke lovbrudd eller andre forhold til oppdragsgiver.
- Manglende skriftlig bekreftelse fra de ansatte om at de har gjennomgått det etiske regelverket og hvitvaskingsrutinene.
- Manglende dokumentasjon av overordnet intern kontroll på oppdragsnivå.
- Manglende dokumentasjon om vesentlige forutsetninger for regnskapet.
- Ikke utarbeidet tilfredsstillende rutiner som sikrer etterlevelse av hvitvaskingsreglene.

Det ble også avdekket manglende eller mangelfulle oppdragsavtaler.

Gjennomføring av kontrollene

I forbindelse med utvalget av kontrollobjekter, ble det også innhentet informasjon om antall oppdrag i regnskapsførervirksomhetene, timeforbruk på oppdragene, type oppdrag og antall autoriserte regnskapsførere i virksomhetene. På bakgrunn av denne informasjonen ble det gjennomført en begrenset kontroll av regnskapsførervirksomheter med liten aktivitet. De begrensede kontrollene er gjennomført ved en dokumentbasert kontroll. Hver regnskapsførervirksomhet har sendt inn en rekke dokumenter til kvalitetskontrollen, herunder dokumentasjon av de autoriserte regnskapsførernes etterutdanning.

For alle regnskapsførervirksomheter med et visst omfang er det gjennomført stedlig kontroll. Ved de stedlige kontrollene har samme kontrollør gjennomført både revisjonskontrollen og regnskapsførerkontrollen. De stedlige kontrollene er gjennomført ved en gjennomgang av regnskapsførervirksomheten, herunder interne rutiner og kontroller, samt gjennomgang av minst et oppdrag for hver av de autoriserte regnskapsførerne som er ansvarlige. Etterutdanning for de autoriserte regnskapsførerne er også kontrollert.

I det alt vesentlige etterleves regnskapsførerloven og god regnskapsføringskikk.